

233983

M A R I A
REGINA ROMÂNIEI

CE-A VĂZUT
VASILE Soldatul
POVESTE DIN TIMPUL RĂZBOIULUI

Publicată cu autorizația M. S. REGINEI autoare
BCU Cluj / Central University Library Cluj

DE
POPESCU TUDOR
AVOCAT ȘI PROFESOR

Cu două portrete ale M. S. Regina MARIA
și 3 ilustrații de I. BĚDNARICK

BUCUREȘTI
INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE E. MARVAN Bd. PRINCIPLELE MIRCEA. 10
— 1932 —

M A R I A
REGINA ROMÂNIEI

BCU Cluj-Napoca

RBCFG201402580

CE-A VĂZUT
VASILE Soldatul

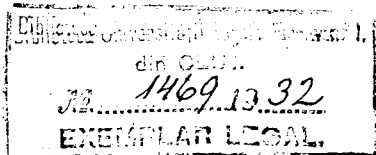
POVESTE DIN TIMPUL RĂZBOIULUI

Publicată cu autorizația M. S. REGINEI autoare
DE
POPESCU TUDOR
AVOCAT ȘI PROFESOR

Cu două portrete ale M. S. Regina MARIA
și 3 ilustrații de I. BÉDNARICK

BUCUREȘTI
INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE E. MARVAN Bd. PRINCIPELE MIRCEA. 10
- 1 9 3 2 -

BCU Cluj / Central University Library Cluj

M. S. Regina Maria

*M. S. Regina Maria
în costum de Soră de Caritate*

MAJESTĂȚEI SALE
REGINA MARIA A ROMÂNIEI

MAJESTATE,

„Ce-a văzut VASILE soldatul“ este povestea minunei Mântuitorului nostru ISUS CHRISTOS, Care într'o noapte grozavă de iarnă, cu ger și vișor de zăpadă, s'a coborât pe pământ în mijlocul unor bieți soldați cari înghețau de frig pe câmp, pe când își îndeplineau datoria către țară.

Acești soldați aveau cugetele simple, dar inimile tari.

Ei știau un singur lucru : că rășboiul nostru cel mare era bine plăcut lui D-zeu, de oarece îl făceau cu voia Lui și pentru apărarea țării și întregirea neamului lor. Ei mai știau că rășboiul trebuie făcut cu iubire de D-zeu și de țară până la jertfirea vieții lor în mâna lui D-zeu, care este stăpânul bun al acestei vieți : mai știau, că rășboiul trebuie făcut cu milă creștinească pentru vrăjmașul biruit și prins.

De aceea când Vasile soldatul trimes după lemne, negăsind altceva, aduce o cruce luată dupe un mormânt, camarazii lui adevărați creștini, refuzară să aprindă focul cu sfânta Cruce, hotărând să moară înghețați de frig fără o vorbă de cârtire contra lui D-zeu sau contra asprei lor datorii militare.

Fapta aceasta a lor, faptă de adevărată iubire și sacrificiu creștin este văzută de D-zeu și El a trimis pe însăși Fiul său, pe DOMNUL nostru ISUS CHRISTOS în mijlocul lor ca să le scape viața. Mântuitorul a adus pe umeri Crucea Sa : Sfânta Sa Cruce pe care l'am răstignit noi oamenii ; Sfânta Cruce pe care a curs sângele Lui nevinovat și lacrămile Lui de durere pentru greșelile noastre, și a pus-o pe foc ; iar soldații aceia cari

au crezut în el și în țara lor, au fost mântuiți de înghețul grozav.

MAJESTATE, în războiul nostru cel mare noi am biruit și întregit țara și neamul nostru cu ajutorul lui Dumnezeu.

Numai cu ajutorul lui le vom putea păstra în viitor.

In acest scop trebuie să formăm copiilor neamului nostru suflete creștine, căroro conștiința lor creștină să le dea convingerea absolută că apărarea țării și a fiecăruia din ei, se poate face numai cu ajutorul lui D-zeu, îndeplinind această poruncă a Lui : Să iubim pe D-zeu și țara noastră până la sacrificiu.

Această învățătură nu a dat'o nimeni mai frumos decât Majestatea Voastră, în această poveste a lui Vasile Soldatul.

Iubirea *MAJESTĂTEI VOASTRE* pentru Țara noastră și pentru copii noștri este nesfârșită. După ce le-ați vindecat rănilile pe câmpul de război, le vindecați sufletele cu această minunată povestire care este desigur cea mai frumoasă lecție de educație creștină și patriotică pentru creșterea generațiilor viitoare.

Sufletul creștin al *MAJESTĂTEI VOASTRE* gonește astfel din jurul nostru ceața grea a îngâmfărei materialiste care ne face să spunem astăzi, că am biruit cu puterea noastră.

Din sufletul *MAJESTĂTEI VOASTRE* ne vine această adevărată învățătură creștină că : pentru a păstra, a crește și a face să înflorească această mândră și scumpă țară, pe care am dobândit-o numai cu credință în Dumnezeu și sacrificiu creștin, în viitor trebuie să ne lămurim și să ne întărim conștiința noastră creștină prin viețuire după învățătura lui D-zeu, căci numai El în totdeauna : „Ne izbăvește de cel rău“.

AL MAJESTĂTEI VOASTRE

Prea plecat și prea devotat

POPESCU TUDOR

Avocat și profesor

București Sfr. Sff. Apostoli No. 10

CASA M. S. REGELUI

București, 3 Aprilie 1925

DOMNUL MEU,

La cererea D-vstră, adresată M. S. Reginei, am onoare a vă înștiința că în vederea frumosului scop urmărit, Majestatea Sa a binevoit a aproba ca să publicați în românește lucrarea Sa „Ce-a văzut Vasile Soldatul“.

Primiți vă rog, Domnul meu, încredințarea deosebitei mele considerațiuni.

Mareșalul Curții Regale

General de divizie Adjutant, ANGELESCU

Domniei Sale

Domnului Popescă Tudor

Advocat și Profesor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ce-a văzut VASILE Soldatul

de MARIĂ, regină a României

Inoptase. Vântul sufla vijelios peste câmpie; era frig tare. Foarte sus, în cer stelele străluceau mititele ca și cum ar fi vrut să fugă cât mai departe cu puțință de frigul care ștăpânea pământul; dar scoarța groasă de zăpadă care se întindea pe câmpuri era așa de albă că răspândea o lumină slabă ce radia pe pământ. Din timp în timp, vântul prindea să biciuiască întinsul adormit, risipindu-l în nouri mărunți cari, câteodată, se ridicau drept în aer ca și cum ar fi vrut să scape de supliciu.

O noapte întunecată, o tristă noapte, — una din acele nopți în care poți crede că duhurile au rupt lanțurile robiei lor. Când vântul înceta să urle, o prăbușire sinistră străpungea noaptea, un bubuit îndepărtat, glasul războiului.

La marginea drumului, pe care, cu toate că era întunec, îl distingeai ca o linie mai neagră, cordon alb mai înainte, dar acum înegrit de mii de pași, — stau, sgribuliți, un grup de soldați strânși unul lângă altul în jurul unui foc aproape stins.

Vântul părea că i-a luat drept țintă a furiei lui, asalându-i cu vârtejurile lui de zăpadă, așa cum valul spumos asaltează stânca. Soldații își ridicaseră gulerile peste urechi și își trăseseșă șepcile peste ochi, dar nici blana nici postavul nu era în stare să-i apere contra furtunii de ghiață.

Erau vreo doisprezece, — trei sau patru bătrâni bărboși și un tânăr cari păzeau un pumn de prizonieri, așezați în jurul ultimilor cărbuni într'o atitudine de amară resemnare. Capetele plecate ale prizonierilor se vârău în-

Ńre genunchi ca Ńi cum ar fi vrut sǎ-Ńi ascundǎ obrajii lor
strǎini de zǎpada Ńi de privirea celor ce cǎtau la ei cu

tot atǎta milǎ cǎt dispreŃ ; mǎinile lor fǎrǎ mǎnuŃi erau
crǎpate Ńi umflate, iar frigul, desnǎdejdea ori teama —

poate toate trei laolaltă—le agitau trupurile într'o uşoară tremurătură. Voinicii lor paznici nu le dau nici o atenție. In fraze scurte, pe care le fărâmița vântul, ei vorbeau cu un tânăr tovarăș care se rezema în pușcă așa cum vara se reazimă ciobanii pe bâță.

Era un copil, — să tot fi avut vr'o optsprezece, nouăsprezece ani. Cu ochii săi mari, verzi și cumiști, el căuta să străbată noaptea. Fulgii de zăpadă se învârteau în juru-i, se vârău în cutele căciulei, se furișau chiar printre gene cari erau lungi și aspre, ceeace-l făcea să-și treacă deseori mâna peste față.

— Vasile, focul e gata să se stingă, mormăi unul din bătrâni ; înainte ca noaptea asta blestemată să se sfârșească, o să murim de frig !

— N'ar fi trebuit să pierdem drumul, bolborosi altul.

— Dar n'am făcut-o dinadins, spuse cel dintâi, un anume Andrei Scurtu, șeful micului detașament care păzea pe prizonieri. Răbdarea îi era tot atât de scurtă ca și numele ; iar ceilalți, cu toate că cu deasila, i se supuneau fără cârtire. Cluj / Central University Library Cluj

— Vă întreb, cum să poți duce chiar niște prizonieri pe o distanță mai lungă, când îți sunt picioarele înghețate. Ar fi trebuit să fim în sat înainte de a fi înoptat. Nu suntem. Cu atât mai rău ! Dacă înghețăm înainte de a se face ziuă, ei bine, o să ni se întâmple ce s'a mai întâmplat și altora ! N'o să fie nici din vina noastră, nici din a bunului Dumnezeu.

— Dar atunci, din a cui vină ? întrebă altul.

— Nu e treaba ta, nici a mea, zise Scurtu cu o voce tăioasă.

— E vina războiului, zise alt veteran, un anume Petre Pască, tăcut până acum.

— Războiul, războiul ! spuse printre dinți Scurtu, războiul vine ca o vară secetoasă, sau ca un înnece după ce s'a semănat.

— Dar un război ca ăsta ! observă altul.

— Spurcații ăștia de nemți sunt oamenii dracului ! zise altul, în vreme ce încerca zadarnic să reaprindă tăciunii stinși.

— Atunci, să-i ia dracul, zise Scurtu ; și, pentru a da mai multă putere cuvintelor sale, el scuipă în cenușe.

Vasile întoarse către bătrâni fața lui mușcată de frig.

— Prizonierii ăștia îmi fac milă, zise el.

— Mă ! tunară mai multe glasuri, într'o furioasă protestare, câinii ăștia străini îți fac milă ?

— Sunt tineri și departe de casele lor, explică Vasile.

— Dar noi, noi cum suntem ?

— Noi suntem tot pe pământul românesc !

— Dacă suntem încă, nu suntem din voia lor !

Viscolul ridică un mare val de zăpadă ; fiecare om se întoarse pentru a primi asaltul cu spatele.

— O noapte să înghețe și lupii, zise unul.

— O noapte să înghețe și dracul, zise altul.

— O noapte să sperie și morții, zise al treilea.

— Vasile, o să înghețăm dacă nu găsim lemne, reluă Scurtu.

— Unde să găsești lemne în pustiul ăsta ? răspunse Vasile, mereu sprijinit pe armă ca pe o bătă de păstor.

— Picioarele tale sunt tinere, început Petre Pască și pe lângă asta, noaptea nu e așa de neagră.

— Da, din pricina zăpezii, spuse cineva din cealaltă parte a cenușii.

— E noaptea dracului, reptă unul din oameni, oftând.

— Vasile, tu ai picioare tinere, insistă Petre Pască.

Și bătrânul Scurtu, care se îndărătnicea să vrea să aprindă o țigară :

— Da, da, tu ai picioare bune tinere, pentru ce n'ai merge să cauți lemne ?

— Sunt aici ca să păzesc prizonierii, întâmpină Vasile bătând pământul cu talpa, dar fără a se mișca din loc.

— I-ar păzi și un câine ! strigă Scurtu : și apoi, eu comand !

Un râs puternic se auzi.

— Baba ta ar fi mândră să te vadă în atâta cinste !

— Lasă pe baba mea în pace, zise Scurtu cu un glas uscat ; ea a fost tânără în vremea ei și mi-a dat copii mulți, mai ales băeți.

— Unde sunt ?

Scurtu ridică din umeri, apoi împreună mâinile într'un gest de rugă :

— Dumnezeu singur știe unde ne duce războiul ăsta... și apoi, nemții..., adăogă el vag, după o pauză.

— Ei știu să se bată, zise cineva.

— Sunt prietenii dracului, repetă o voce în întuneric.

— Nu văd ca asta să ne ajute, zise alt glas.

— Tunurile lor ne-ar prinde bine, rosti glumind Scurtu care după multe silinți, izbuti să-și aprindă cu iasca o țigară umedă.

— Le auziți voi, acum ? întrebă Vasile.

— Dracul să le ia... ziseră mai multe glasuri deodată ; apoi urmă o scurtă liniște ; vântul singur umplu noaptea cu urletul lui.

— Vășile, reîncepu Petre, care era un voinic stăruiitor, picioarele tale sunt tinere, și trebuie să fie lemne pe undeva, și noaptea nu e prea neagră...

— Dacă nu găsim ceva să ardem, o să murim cu toții până dimineața, fu de părere Scurtu, dând încet din cap ; ia pușca, Vasile, și caută, — orice ai găsi, tot e bine.

Vasile ridică din umeri :

— Bine zise el punându-și pușca „în bandulieră“ ; și, fără alte împotriviri, el porni, mergând anevoios, cu mișcări țepene, prin zăpada adâncă și neegală, îngrijindu-se puțin de direcția ce lua, fiind sigur că nu va găsi nimic de ars...

II.

Era noapte... Câmpul era pustiu... nici colibe, nici arbori, nici o împrejmuire, nimic... nici măcar cumpăna unui puț... Ce putea găsi ? Șovăind și resemnat, Vasile se înfunda în adâncimea nopții.

Multe gânduri asaltau pe Vasile, în vreme ce înainta anevoios în întunec — gânduri confuze, dar totuși gânduri, și chiar vedenii, vedenii plăcute care n'aveau nimic aface cu iarna și cu războiul.

El vedea o vale fertilă, tăiată de un lung, foarte lung

drum prăfuit care ducea până la un sat jumătate pitulat între pomi roditori. Era ceasul apusului și o cireadă de boi se întoreca către sat, sub paza unui băiețandru care, cu o nuia verde în mână, mergea încet în urma lor. Băiețandrul fluera o doină calmă și duioasă, — și reîncepea mereu aceeaș arie, mereu aceeaș doină... In neștire buzele lui Vasile se încercau să repete cântecul, dar ele erau crăpate de ger și numai câteva sunete neînțelese se auziră în noapte... Dar băiețandrul mergea mereu cu pasul lui încet, și praful ridicat de boi îi pudra mâinile și fața. Calea era lungă, dar pentruce să se grăbească ? Nici el, nici vitele nu se sinchiseau de vreme. Când ajunseră în sat, boii cenușii și mari intrară în coșarele lor... și cireada se micșora pe măsură ce băiatul înainta. El, învârtea nuiaua și mergea mereu fluerându-și cântecul. Câți-va copii, înconjurați de o întreagă familie de porci pământii cari arau drumul cu râtul lor, se dădură la o parte dinaintea cirezii. Porcii cu cozi mici în formă de burghiu, făceau mișcări greoaie, sărituri caraghioase ; copiii, zgomoși, nu isbuteau să se acopere cu cămășile lor sdrențuite. Aproape înaintea tuturor caselor, erau grămezi mari de dovleci, șiruri de ardei roșii atârnav de strașini, ca niște mărgele uriașe ale unui trib barbar. Satul părea înecat într'un nour de praf, într'o atmosferă de oboseală fericită. Asta era cu adevărat pacea... pacea... pacea... și tânărul se grăbea spre dragostea lui.

Vasile se împiedecă de ceva pe care umbra îl acoperea ; el căzu greoi în genunchi. Zăpada deasă îi îmblânzi căderea, dar vedeniile lui dulci se risipiră ; el se văzu singur, tremurând în întunec, în vreme ce, în depărtare, glasul tunului îl rechema la realitate.

— Lemne ! lemne ! Sunt trimis să caut lemne ! îngână el ; dar unde, în acest blestemat pustiu, ar vrea ei să fie lemne ? Doamne ! Ce noapte ! Vântul lovește ca o curea și zăpada pe care ți-o aruncă în față înțepă ca niște ace de pin ; dar unde să găsească lemne ?

Vasile își lovea coapsele cu mâinile înțepenite. Tre-cuse multă vreme de când se îndepărtase de șosea și de când, ca un orb, pornise în noapte. Nu putea să vadă mare lucru.

Vasile tremură și din nou viziunea satului pașnic i se ivi înainte : încă odată văzu grămezile de dovleci, și de după un gard glasul unei fetișcane începu să cânte tocmai doina pe care o fluerase paznicul vitelor...

— Dar trebuie să găsească lemne !, strigă Vasile gonind vedeniile păcii ; ceilalți sunt gata să 'nghețe și eu nu pot umbla fără rost toată noaptea.

Din nou, el privi în juru-i și i se păru că linia mai neagră a drumului mare nu e prea îndepărtată, — i-ar fi mai ușor să umble pe drumul mare. Cu greu, el încercă să ajungă la șoseaua pe care alții înainte o bătuseră ; pământul era neegal ; el se simțea ostenit, picioarele îl dureau groaznic.

Deodată, el tresări și se opri. Ce era ? Trei stafii descărnate se țineau una lângă alta, trei schelete, solitare forme ciudate cari de abia se desprindeau din noapte !

Inima începu să-i bată, o sudoare subită îi înmuia podul palmei. Ce era ? Ce tăcută era noaptea ! Dar la urma urmei, pentruce îi era frică ? O stafie este — ceva cu totul nepericulos ; — să întâlnești un neamț viu, e ceva mai rău, desigur ! Dar în clipa aceasta, în fundul inimii lui, Vasile nu era sigur dacă n'ar fi preferat un neamț !

Infrângându-și teama, Vasile făcu câțiva pași către cele trei spectre care steteau nemișcate și-i permiteau să se apropie. Trei cruci ! Trei cruci singuratice bătute de viscol. Trei cruci părăsite.

Vasile își făcu cruce instinctiv, murmurând rugăciunea pentru morți. El privea zăpăcit aceste trei forme tăcute, întrebându-se vag cine putea să fie cei al căror drum se sfârșise aci ? Morminte de soldați ? morminte de femei ? sau poate morminte de copilași... de copilași cari muriseră de foame și de frig ?... De când cu războiul, mulți copii muriseră de foame și de frig !...

Atunci, cu o tresărire, Vasile își dete seamă că crucile erau făcute din lemn... din lemn adevărat. Nu fusese oare trimis să caute lemne noaptea ?...

Ca cineva care privește un tezaur, descoperire neașteptată pe care nu îndrăznești să pui mâna, Vasile rămase imobil înaintea celor trei cruci, cu ochii la lemn, neîndrăsnind să-l atingă și refuzând totuși să-și continue

drumul. O teribilă ispită se născuse în el : pentru ce n'ar smulge una din cruci și n'ar aduce-o ca să facă focul ce e gata să moară, la ai lui ?

În definitiv, morții sunt morți ! Somnul lor e așa de adânc că nu pot să audă ce se face deasupra capului lor ! Trebuie să laudăm pe Dumnezeu că somnul lor e așa de adânc. Ce groaznic ar fi dacă n'ar fi așa !

Făcând câțiva pași mai mult, el puse mâna pe prima cruce. Dar în același timp, el tremură. Nu ! Asemenea act era o pângărire,— noi datorim respect morților mai mult chiar ca celor vii ; un asemenea act ar fi condamnat și de Dumnezeu și de oameni. Morții nu pot să se apere ; fiecare din ei e la îndemâna trecătorului ;— pentru aceea un mormânt trebuie respectat cum se respectă treptele unui altar... Nu ! Era în adevăr peste putință să pună mâna pe o cruce, ultimul tribut plătit unei ființe pe care cineva o iubise desigur pe pământ.

Dar din nou dorința își făcea auzit glasul în inima lui Vasile : morții sunt morți, ei nu mai cunosc suferința, în vreme ce aici pe pământ există oameni cari în lipsă de lemne, sunt gata să înghețe, viteji cari își fac minunat datoria lor. Era mai bine desigur să despoi pe morți, decât să lași să moară pe cei vii, soldați viteji cari își apărau țara. Dacă morții ar avea glas, ei i-ar striga să ia crucile,— toate crucile lor ! pentru a încălzi pe apărătorii țării — pentru a încălzi pe bravii soldați cari mureau de frig...

Cu o mișcare repede. Vasile apucă prima cruce și încercă s'o smulgă din pământul înghețat... Crucea rezistă,— rezistă ca un arbore cu rădăcinile adânc înfipte în glie, rezistă ca o ființă vie care și-ar apăra un loc sfânt. Dar sângele lui Vasile era în mișcare, — rezistența pe care o întâlnește nu făcu decât să-i deștepte instinctul luptei care doarme în sânul fiecărui om. Această cruce îndărătnică devenea pentru el un adversar care trebuia biruit !

Cea mai stranie dintre lupte se desfășură atunci pe câmpul trist, — vântul urla cu furii deslănțuite, în vreme ce tânărul era prins ca într'o încăerare corp la corp cu crucea de lemn. Simbolul inert opunea o împotrivire a-

proape omenească, și tânărul lupta desperat, ca și cum ar fi trebuit să doboare un vrăjmaș.

Apucând crucea cu amândouă mâinile de par'că ar fi apucat un om, Vasile trăgea și împingea și se căznea să urnească obiectul de lemn contra căruia forțele sale erau neputincioase. Sudoarea îi uda obrazii, el își aruncase capela și pușca ; cu o încăpățănare care era vecină cu ura, Vasile lupta, lupta, lupta, lupta din răsuputeri.

Deodată crucea cedă..., cedă așa de brusc că Vasile căzu jos, rămânând întins în fața vrăjmașului doborât ! a vrăjmașului care nu era decât o cruce de lemn !

Cu străfulgerările luptei încă în ochi, Vasile rămase un moment nemișcat, sbuciumat de convulsioni, oridecâteori încerca să-și reia respirația. Era ca un sughiț pe care nu și-l putea opri. Vântul urla în juru-i, biciuindu-i fața cu cristale de zăpadă înghețată.

Dar, el era învingător ! El desrădăcinase crucea, el găsisese lemn pentru focul celor vii... totul mergea bine...

III.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Focul se stinsese. Cenușea, ea însăși, era rece și vorba contenise. Asemenea unor grămezi de haine vechi, prizonierii și paznicii lor se așezaseră, într'o resemnare mută, în jurul rămășițelor focului, confundați în această noapte de suferință.

Un șgomot ușor vesti apropierea cuiva. O vreme nu se văzu nimic, și deodată Vasile se înfățișă înainte-le trăgând ceva greoi și negru care semăna cu o umbră.

— Lemne !

Un strigăt de veselie se ridică din cercul grupat în jurul cenușei, ecoul unei ușurări de nespus care se exprima în toate aceste voci sparte, întovărășite ca să salute întoarcerea lui Vasile : instinctiv câțiva se ridicară pentru a căuta, cu degete înghețate, — așa de înțepenite că de abia le putea mișca — brichetele în fundul buzunarelor.

Vasile nu zicea nimic. El respira greoi : această revenire în plină noapte semăna cu o întoarcere dela bătălie contra vântului, zăpezii și frigului — o bătălie mai

ales contra conștiinței sale proprii, Deci, nu zicea nimic :
dar cu gestul cuiva care vrea să sfârșească, el lăsa greaua

cruce să cadă la picioarele celor cari așteptau...

Scurtu fu primul să bage de seamă felul lemmului

adus de Vasile, „și un sunet care semăna a înjurătură ieși de pe buzele lui.

— E o cruce, mormăi el, o cruce... o-cruce !

Ceilalți se ridicară pentru a examina acest lemn așa de multă vreme dorit, și exclamații de toate felurile se auziră.

Prizonierii ridicară capul și priviră cu ochi stinși pe cei cari vorbeau. Dar, Vasile era mut : doborât de oboseală, el se lăsă în zăpadă.

— O cruce ! strigă Scurtu, a îndrăznit să ne aducă o cruce !

— Da, e de lemn și nouă ne e frig, zise unul cu sfială.

— Se poate, dar noi nu putem să ardem o cruce !

— Ar fi o batjocorire a celor sfinte !

— Dumnezeu ne-ar blestema !

— Și morții deasemenea !

— Cu toate astea, nouă ne e frig și morții sunt morți.

— La ce le poate folosi lor că noi înghețăm ?

— Noi trebuie să ne apărăm Patria.

— Sunt atâția morți cari n'au cruce !

Astfel se încrucișară exclamațiunile. Numai Vasile și prizonierii erau muți. Rușinea, oboseala, un fel de ne-caz umpleau sufletul lui Vasile. Ce putea să facă ? Nu găsisese altceva nimic !

Vocile se umflau și se potoleau într'o desbatere confuză care din când în când se întărea. Vântul suflând cu furie domină cu vocea lui teribilă micile voci ale oamenilor cari se certau...

— Nu se poate ! Era vocea lui Scurtu care tremura de mânie. Mai bine să vă văd pe toți morți de frig, pe toți împreună cu mine, decât să sufăr ca crucea Domnului, să fie aruncată în foc !

Bătrânul nu voia să cedeze. Cu fața către tovarășii săi, el avea aerul unui urs sbârilit de mânie. El era acoperit de o groasă scoarță de zăpadă, frigul îi albăstrise fața lui bătrână el lovea pământul cu picioarele înghețate, bătea din mâini, își da pumni în coaste, căsnindu-se zadarnic să împiedece frigul care-l copleșea. Fiind șeful trupei, nici amenințările, nici rugăciunile nu puteau să-l facă să-și schimbe ideea : mai bine să moară, mai bine să

înghețe decât să săvârșească păcatul mortal de a arde sfânta imagină a lui Cristos !

Tăcerea recăzuse peste acest grup dureros de oameni pe jumătate împietriți. Strânși unul lângă altul ca oile rătăcite, cu capul ascuns între brațe, — făcând cerc în jurul cenușei reci, erau acolo vrăjmașii de ieri confundați azi de suferința comună care desființase toate distanțele : căci, la urma urmelor, nu era oare toți oameni înaintea lui Dumnezeu și înaintea grozăviei acestei nopți de iarnă ?

La oarecare distanță sta Vasile, cu capul sprijinit pe crucea pe care o adusesse de atât de departe și cu atâtea silinți. Nu putea dormi. Cu toate că frigul îi amortise facultățile cari nu-i fuseseră niciodată prea ascuțite, Vasile medita asupra problemelor vieții.

„Pentru ce războiul ? Pentru ce să suferi, să-ți fie frig, să te sacrifici, când viața ar putea fi ușoară ! Pentru ce ? Pentru ce ? Pentru ce e un Dumnezeu în cer... așa de departe ? Pentru ce simboluri și eresuri și prejudecăți cari n'aveau nici înțelesuri clare, nici utilitate reală ? Pentru ce moartea și nenumeratele ei orori ? Pentru ce ? Pentru ce?...“ Vântul turba în juru-i ; Vasile din timp în timp ridica o mână înțepenită de frig ca să scuture zăpada ce-i intra în ochi.

„Pentru ce iarna după vară ? Pentru ce îndepărtarea, vanele chemări ale inimii ? Pentru ce lucrurile cari nu vor mai fi niciodată ? Pentru ce ? Pentru ce ?

Vasile nu înțelegea. El se ridică pe jumătate în capul-oaselor : pentru ce noaptea era așa de neagră ? Care era sensul tuturilor acestora ?

Dar, ce era lumina aceea slabă care strălucea departe ? Era oare aurora ? Era sfârșitul acestei oribile veghi ?

Vasile privea cu toată atenția sa lumina care se zărea drept în fața lui. Erau zorii zilei ? Dar lumina nu creștea și cu toate astea părea că se mișcă, — ea se mișca !, se apropia... se îndrepta către el ...

Când mai târziu... când se făcu ziuă. Vasile încercă să spună ce-a văzut, ceilalți, cei cari dormiseră, nu voiră

să-i creadă povestirea. Cu toate astea, ei dormiseră și Vasile singur veghiase ! Dar, omul e astfel făcut ; ca Toma, el vrea să pipăie înainte de a crede...

Ceeace văzu Vasile, fu o formă albă care aluneca încet către el pe zăpadă, o formă albă îmbăiată de lumină, — și forma și lumina nu făceau decât una, și forma era așa de luminoasă că Vasile nu putea înțelege cum de nu trezeau și pe ceilalți din somn...

O lungă urmă de lumină însemna drumul celui ce înainta — drum de glorie care purta semnul picioarelor sfinte... Căci era El. Fiul Omului. El, care străbătând zăpada, venea către Vasile, — era Fiul lui Dumnezeu !

El răsărea din noapte, — formă așa de impunătoare încât Vasile căzu în genunchi, smulgându-și șapca de pe cap, împreunându-și mâinile înțepenite. Uită de toate îndoelele, toate chestiunile cari îi încarceraseră sufletul. Acum, el nu era decât o sentinelă în noapte, un copil pierdut înaintea căruia Dumnezeu apăruse. Un extaz inefabil umplea întreaga sa ființă, — căci Omul care era Lumina venea către el, Vasile. — Vasile soldatul care furase morților o cruce.

Dar ce purta oare Fiul Omului pe umerii săi ? Ceva negru, greoi, enorm... Crucea sa ! Cristos de asemenea își purta crucea. Pentru ce ?, oh ! pentru ce ?...

El înainta așa de ușor pe zăpadă, că crucea părea că nu apasă pe umerii lui ; în vremea asta, umerii lui Vasile își aminteau încă de greutatea pe care o purtasera.

Forma luminoasă nu se opri când trecu înaintea tânărului soldat, dar Vasile primi impresia privirii de îngerească milă ce sfânta imagină îi arunca. Încet, Mântuitorul depăși locul unde Vasile era îngenunchiat, merse drept către cercul de soldați adormiți ; și Vasile văzu — văzu cu propriii lui ochi — pe Fiul Omului aruncându-și crucea peste cenușe : o flacăra minunată țâșni, acoperind crucea care deveni îndată o mare torță de lumină.

Cristos adusese propria-i cruce, o adusese pentru a face focul, așa ca bravii apărători ai țării să nu piară de frig !

Ceeace se petrecu în cele din urmă, Vasile își aminti

vag : el se târî în genunchi până la sfânta lumină, în genunchi... apoi își pierdu cunoștința...

Se făcuse ziuă.
Unul după altul, adormiții se treziră : minune ! Căr-

bunii cari până noaptea târziu rămăseseră stinși erau acum de un roșu intens și răspândeau o căldură binecuvântată, o căldură așa de vie că frigul iernei nu mai părea decât spectrul unei sperietori care dispăruse.

Fiecare om ieșea puțin câte puțin din regatul visurilor cu senzația că ceva miraculos se petrecuse și fiecare avea trupul încălzit și sufletul plin de o bucurie ce nu și-o putea explica. Chiar prizonierii livizi aveau în ochii o lumină stranie ce semăna a bucurie...

Cu o voce puternică ce căuta să se facă amenințătoare, Scurtu întrebă pe Vasile : înfrânsese el ordinul ? arsesse el crucea în timp ce șeful dormea ?

Dar nu. Crucea era jos pe pământ, asemenea unui cadavru cu brațele întinse și lângă greaua bucată de lemn, Vasile îngenunchiat cu mâinile împreunate, privea cu ochii fixi soarele în răsărit...

Scurtu își făcu cruce.

— Vasile, strigă el, ce vezi tu în soare ?

Vasile întoarse capul către el — Vasile avea în ochi o uimitoare lumină — dar el nu răspunse. Și Scurtu n'a știut nici odată ce era viziunea pe care Vasile o urmărea cu privirea pierdută în răsăritul soarelui.

MARIA.

